

Tko je δ. Λόρδος Βύρωνος

Nataša Nikpalj

Gotovo u svakom grčkom većem mjestu naći ćemo jednu ulicu koja nosi ime Virona. I tada navire pitanje: tko je ta toliko važna, toliko slavljena i sveta osoba u Grčkoj?

1974. odigrali su se presudni događaji za trajanja te osobe u današnjem svijetu, u današnjoj književnosti. Jer 150. obljetnica smrti toliko važne osobe nije se mogla zaboraviti niti u Engleskoj ni u Evropi, ali niti u samoj Grčkoj.

Poznate su priče o hromom i privlačnom Lordu Byronu, točnije: George Gordon Noel šesti Lord Byron. Poznata su nam i djela "Childe Harold" i "Don Juan". O njemu se prošle godine mnogo pisalo, u Engleskoj, a i kod nas.

No odakle tolika važnost Lorda Byrona u Grčkoj? Zašto je prošle godine u Mesolongionu izgrađen Byronov trg i u Muzeju Benaki u Ateni otvorena izložba "Lord Byron u Grčkoj"?

Grčka je u Byronovu životu i u njegovoj poeziji imala posebno mjesto. U njoj je proveo najplodnije godine svoje mladosti, ona ga je nadahnula poviješću, klasičnim uzorom, na njenu je tlu napisao pjesme po kojima je postao slavan, njoj je napokon darovao i sebe boreći se za njenu nezavisnost i želeći da njegovo srce bude zakopano u Mesolongionu.

Byron je napustio Englesku 1809. i pošao je na prvo putovanje Sredozemljem u 22. godini. Byron je jednom rekao: "Ako sam pjesnik, pjesnikom me načinio grčki zrak." Ne treba niti pomišljati da Byronovo prvo putovanje u Grčku nije bilo jedan od najpresudnijih trenutaka njegova stvaralaštva. U Grčkoj je Byronova prekretnica, prvi veliki korak pjesništva, od običnog lirskog i satiričnog stiha krenuo je dalje i načinio koncept prvog velikog djela, "Childe Harold". Byron je jedinstven među engleskim pjesnicima jer je najveći dio sebe ostavio na stranom tlu, a nijednoj se zemlji nije dao toliko koliko Grčkoj.

5. siječnja 1918. Byron je u Mesolongionu dočekan svečano, veličanstveno, trijumfalno, uz glazbu i bubnjeve. Ovdje se posljednji put darovao Grčkoj. Napisao je pjesmu za koju je rekao da je bolja od onog što obično piše i uz opiranje liječnicima, neutvrđene dijagnoze, srvan tegobama, vlastitom nemoći, umro.

A danas? Izložba daleko od Mesolongiona, u Ateni. Velika, lijepa. U Mesolongionu trg, bijel, ogroman i prazan, a na praznom mjestu natpis: "Ovdje je prebivao Lord Byron od 5. siječnja 1918. do 19.

travnja 1824, ovdje je bila njegova kuća". Bolje je da je tu vlažnu i nezdravu kuću srušilo vrijeme, bolje je da u Grčkoj ostanu samo lijepe uspomene na Byrona. Putovao je Grčkom s pisaćim stolom, rukopisima, svojim engleskim perom, s poslugom koja mu je stalno bila na usluzi, najviše u danima njegove bolesti.

U Mesolongionu, svršila su se sva putovanja, gledanja na Sunion u zalasku sunca, sanjarenja na Akropoli. I sačuvan je pisaći stol; u muzeju je - čudan i star.

Grčka i njena povijest nadahnjuju uvijek. Byrona je nadahnula u mladosti, njoj je dao svoje srce. Možda je na Akropoli, u Mesolongionu pronašao obiteljsku toplinu ili je nepažnja dadilje u njoj davno zaboravljena. Ostavio je sebe današnjim grčkim ulicama, uveličao velike Helene. Njegov je duh u Grčkoj, stihovi romantični mirišu uz naranče i limune u ulicama koje nose njegovo ime, tako čudno ime *ὁ Λόγδος Βύρωνος*.